

ir-powerpoint.ir

ادبیات کودک و نوجوان

ویژگیها و جنبه ها

بنفشه حجازی

فهرست مطالب

فصل اول : کلیات

- ادبیات تعریف
- ادبیات کودکان
- اهداف

- گفت‌وگوی تربیتی در «کتاب احمد
- پایه گذاران ادبیات نوین
- تحلیلی از روند ادبیات کودک در ایران
- نیازهای امروز

فصل دوم : تاریخچه ادبیات کودک و نوجوان

- ادبیات کودکان در ایران و جهان
- طبقه‌بندی تاریخی ادبیات کودک

بنیان گذاران ادبیات کودک

- ایرج میرزا
- حاجی میرزا یحیی دولت‌آبادی
- مهدیقلی خان هدایت
- محمد تقی بهار
- نیما یوشیج
- محمودخان ملک‌الشعرا صبا
- میرزا علی‌اکبرخان صبا
- عباس یمینی شریف

۱

تعاریف و اهداف

تعریف ادبیات

❖ **مجموعه‌ای** از آثار مکتوب و شفاهی که احساسات

و افکار را از طریق کلمات بیان می‌کنند.

❖ **ادبیات** در لغت به دانش‌های مربوط به ادب و آثار

ادبی اطلاق می‌شود.

❖ **علم ادب**: شناخت سبک‌های مختلف نثر و نظم از

نظر درستی، زیبایی و تأثیرگذاری.

اهداف ادبیات کودکان

✓ کودکان به تنهایی قادر به درک عمیق کتاب نیستند؛ نقش والدین، آموزگاران و کتابداران در هدایت آن‌ها بسیار مهم است.

✓ ادبیات کودک باید هدفمند، سازمان‌یافته و متناسب با نیازهای خاص باشد تا به رشد فکری، احساسی و اجتماعی کودک کمک کند.

✓ ادبیات ابزاری برای شناخت زندگی، معنا دادن به تجربه‌ها و تقویت درونی کودک است.

✓ از دیدگاه «فرانک» و «اسمیت»، مطالعه باید تخیل را برانگیزد، ذهن را غنی کند و به درک انسان کمک کند.

۰۲

تاریخچه ادبیات کودک و نوجوان

تاریخچه

❖ ادبیات کودکان امروزه به عنوان یک حوزه علمی جهانی شناخته

می شود و در دانشگاه ها مورد تحقیق و آموزش قرار می گیرد.

❖ ریشه های ادبیات کودک از لالایی های مادرانه آغاز می شود و

تا داستان های اجتماعی و اسطوره های ادامه دارد.

❖ داستان های عامیانه جهانی، با وجود تفاوت های فرهنگی، مایه های

مشترک دارند و نشان دهنده تجربه های انسانی مشابه اند.

ادبیات کودکان در جهان

❖ ادبیات کودکان از لایبی‌ها و متل‌ها

آغاز شده و به یک حوزه علمی جهانی

تبدیل شده است.

❖ فیلسوفان شرق و غرب از دیرباز به تربیت کودک از طریق ادبیات توجه

داشته‌اند؛ افلاطون، روسو، و دیگران بر نقش تربیتی داستان‌ها تأکید

کرده‌اند .

ادبیات کودکان در ایران

❖ ادبیات کودکان در ایران سابقه‌ای

محدود دارد و تا پیش از قرن بیستم،

بیشتر به شکل ادبیات شفاهی و

عامیانه بوده است.

❖ ادبیات عامیانه ایران منبعی غنی برای کودکان است؛ شامل متل‌ها،

افسانه‌ها، معماها و بازی‌ها که در فرهنگ‌های محلی ریشه دارد.

طبقه‌بندی تاریخی ادبیات کودک در ایران شامل مراحل زیر است:

ادبیات خواص

(مثل قابوس نامه برای شاهزادگان)

ادبیات عامیانه

دوره مشروطه

و پس از آن

ادبیات کلاسیک

(شاهنامه ، گلستان ، سیاست نامه)

دهه‌های ۴۰ تا ۸۰ شمسی

با رشد آثار تربیتی و عاطفی

جبار باغچه بان و فضل الله مهتدی صبحی

از نخستین جمع آورانندگان

داستان های عامیانه برای کودکان

بودند.

محمدتقی بهار

- از شاعران برجسته عصر مشروطه بود.
- سراینده سرود مدرسه معروف «ما همه کودکان ایرانیم، مادر خویش را نگه داریم» است.
- در سال ۱۲۶۶ هجری شمسی متولد شد و در سال ۱۳۳۰ هجری شمسی درگذشت.
- نقش مهمی در ادبیات تربیتی و ملی‌گرایانه برای کودکان ایفا کرده است.

تحلیلی از روند ادبیات کودک در ایران

دهه‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۰

رکود نسبی در تولید آثار تألیفی کودکان به دلیل گسترش
تکنولوژی و کاهش مطالعه.

نهادهای ادبی، جشنواره‌ها و نشریات کودکانه کاهش
یافتند.

تمرکز بیشتر بر ترجمه و کاهش تولید شعر و داستان‌های
بومی برای کودکان.

نیازهای امروز

- کودکان و نوجوانان نیازمند حمایت، همدلی و اتحاد شاعران،

نویسندگان و نهادهای فرهنگی هستند.

- ادبیات کودک باید با تحولات اجتماعی، تکنولوژیکی و روان شناختی

همگام شود.

منبع :

کتاب ادبیات کودکان و نوجوانان ؛ ویژگی ها

و جنبه ها حجازی ؛ بنفشه ، ۱۳۳۳